

REKOMENDACIJOS OPTOMETRININKO PRAKTIKAI COVID-19 INFEKCIJOS PLITIMO METU

COVID-19 yra nauja virusinė infekcija, perduodama nuo žmogaus žmogui dažniausiai artimo sąlyčio su sergančiuoju metu, pavyzdžiui, namų ar darbo aplinkoje, gydymo įstaigoje. Virusas plinta per orą kvėpavimo takų sekretų lašeliais, kuriuos žmonės išskiria į aplinką čiaudėdami, kosėdami ar iškvėpdami. Nedidelis kiekis viruso randamas žmogaus ašarose. Virusą galima užsikrėsti ir per rankas, palietus užkrėstus paviršius, o vėliau prisilietus prie akių, burnos, nosies. Žinoma, kad infekuotas asmuo gali perduoti užkratą 2-3 dienas iki pasireiškiant pirmiesiems ligos simptomams. Apie 40 % sergančiųjų gali visai nejaušti ligos simptomų, o tai labai apsunkina infekcijos kontrolę.

Dažni simptomai: karščiavimas, sausas kosulys, nuovargis, skonio ir uoslės netekimas.

Reti simptomai: skausmas, sausa gerklė, viduriavimas, konjunktyvitas, galvos skausmas, odos bėrimai arba pirštų ar pėdų spalvos pokyčiai.

Optometrininkas yra sveikatos priežiūros specialistas, todėl jo požiūris į pacientų sveikatą ir jos apsaugą turi būti ypatingai atsakingas ir keliantis pasitikėjimą. Ypatingai tai aktualu naujos infekcijos plitimo metu, kuomet dalis žmonių nerimaudami vengia lankytis sveikatos priežiūros įstaigose.

PRIEŠ KONSULTACIJĄ

Įvertinkite nuotolinės konsultacijos galimybę ir konkretaus paciento riziką, apgalvokite pacientų srautų reguliavimą:

1. Užtikrinkite, kad laukiamajame žmonės nesibūriuotų - siūlykite išankstinę registraciją. Prašykite atvykti tiksliai paskirtu laiku. Vyresnių nei 60 metų pacientų vizitus planuokite ryte arba tokiu metu, kai optikoje tikėtini mažiausi klientų srautai. Laukiamojo patalpoje kėdes statykite 2 metrų atstumu. Maksimaliai sumažinkite daiktų skaičių jame: nepalikite skrajučių, žurnalų, žaislų ir kt. taip sumažindami viruso plitimo riziką per rankas ir pagerindami dezinfekcijos sąlygas.
2. Prieš konsultaciją paprašykite paciento užpildyti anketą dėl COVID-19 rizikos. Jeigu yra galimybė, pacientas ją turėtų užpildyti nuotoliniu būdu, atlikdamas išankstinę rezervaciją vizitui. Anketoje teiraukitės ar pacientas šiuo metu jaučia ligos simptomus, turėjo santykį su sergančiu asmeniu, šeimoje yra negaluojančių asmenų, ar šiuo metu privalo būti savi izoliacijoje.
3. Pamatuokite paciento kūno temperatūrą, įvertinkite ar nėra konjunktyvito. Esant įtarimui, kad yra ligos požymių, konsultacijos nebetęskite.
4. Į kabinetą leiskite tik vieną pacientą. Lydinčių asmenų paprašykite palaukti.
5. Konsultuokite tik kaukes dėvinčius pacientus (pageidautina ir pirštines).
6. Optometrininkas pagal teikiamų paslaugų pobūdį patenka į antrąją saugumo kategoriją, todėl konsultacijos metu privalo dėvėti medicininę kaukę/respiratorių ir medicines pirštines (žr. priedus nr.1, nr.2).

KONSULTACIJOS METU

Apgalvokite, kaip sutrumpinti tiesioginio kontakto laiką. Įvertinkite tyrimų būtinybę. Užtikrinkite, kad visi tyrimai būtų atlikti maksimaliai saugiai.

1. Jeigu pacientas atvyko su kontaktiniais lęšiais, juos išsiimti turi su ypatingu dėmesiu saugumui. Žinome, kad ašarose randama viruso, todėl po išsiėmimo lęšius privalo išmesti arba dėti į asmeninį konteinerį. Nerekomenduojama duoti optikos konteinerių, kurie dezinfekuojami ir naudojami pakartotinai. Venkite pacientui duoti tirpalų, ašarų buteliukus. Jeigu pacientas jais naudojasi, nedelsiant dezinfekuokite tarą. Pacientas po procedūros turi dezinfekuoti rankas. Nedelsiant dezinfekuojami visi galimai liesti paviršiai (stalas, kėdės atlošas, čiaupas, kriauklė ar kt.).
2. Apsvarstykite akispūdžio matavimo būtinybę. Venkite nebūtinų procedūrų, nes bekontaktinio matavimo metu, suspausto oro srovė paskleidžia ašarų aerosolį.
3. Naudokite apsauginį plyšinės lempos skydą (žr. pav.). Jis turi būti kuo didesnio diametro, tačiau patogus, jeigu reikia pasiekti paciento akį. Skydus turi beveik visi įrangos tiekėjai arba juos galite pasigaminti patys.
4. Jeigu paciento apžiūros metu reikia atlikti manipuliacijas (pvz.: pakelti voką, vertinant KL paslankumą pastumti jį per voką), tai darykite su papildomu įrankiu, kurį nedelsiant galite išmesti (pvz. ausų krapštukas).

5. Apgalvokite artumo testų atlikimo principus. Venkite duoti testus pacientui į rankas. Jeigu naudojate popierinę ar kartoninę skaitymo testo lentelę, ją įlaminuokite ar įvilkite. Duodami pacientui sunkiai dezinfekuojamus artumo testus, prieš tai duokite užsimauti švarias pirštines.
6. Venkite dalomosios medžiagos: lankstinukų, žurnalų, kuriuos gali liesti ne vienas asmuo.
7. Venkite mokinti pacientus įsidėti/išsiimti kontaktinius lęšius. Šios procedūros metu kontaktas ypatingai ilgas ir artimas, be to dažnai yra tiesioginis sąlytis su ašaromis. Rekomenduokite pacientams informacinę medžiagą, video pamokas internete, o esant neaiškumams konsultuokite telefonu ar kitu nuotoliniu būdu.
8. Rekomenduodami kontaktinių lęšių priežiūros priemones, atminkite, kad vandenilio peroksidas patikimai naikina COVID-19 virusą. Apie kitų priežiūros priemonių efektyvumą patikimų duomenų nėra.

PO KONSULTACIJOS

Pagal įstaigos numatytas taisykles ir galimybes, vėdinkite patalpas bei dezinfekuokite visus paviršius.

1. Išlydėję pacientą, pagal gamintojų instrukcijas dezinfekuokite visus naudotų tyrimų aparatų paviršius, bandomąjį akinių rėmelį, naudotus stiklus, artumo ir kt. testus. Dezinfekuokite kėdės atramas, rankenas ir kitus galimai liestus paviršius.
2. Po patalpų dezinfekcijos nusiimkite pirštines, dezinfekuokite rankas ir užsimaukite naujas pirštines.

ŠALTINIAI:

https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1

<https://sam.lrv.lt/lt/koronavirusas/duk-covid-19>

<https://sam.lrv.lt/uploads/sam/documents/files/KORONA/rekomendacijos%20ASPI-AAP%20naudojimo%20principai-galutinis-puslapiui.pdf?fbclid=IwAR1Z-JKTzBA5NVAwKGqOIZeH41yG-A6WToAdNCh80gurodmujZb04uupTWQ>

https://www.reviewofoptometry.com/article/20-tips-for-reopening-amid-covid19?fbclid=IwAR0TnLzOasN_V7EozL8kVtqu3PBbYZFL12MV8mxYiYxgH177EFQTUtO-r4U

https://faq.coronavirus.gov/protect-yourself/is-contact-lens-disinfecting-solution-effective-against-covid-19/?fbclid=IwAR0ofyOqDUpMnlyHX-3eAkHMepTTCdg3OpPM9_xliq3VJyCg7ksaPWwu0yE

1 PRIEDAS

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro –
valstybės lygio ekstremaliosios situacijos
valstybės operacijų vadovo
2020 m. balandžio 7 d. sprendimo Nr. V-754
priedas

NAUDOJAMOS ASMENINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS, PRIKLAUSOMAI NUO TEIKIAMŲ PASLAUGŲ

Saugumo lygis	Pacientų grupė	Teikiamos paslaugos pobūdis	Sveikatos priežiūros specialistai	Asmeninės apsaugos priemonės
I-as saugumo lygis	„Švarus“ srautas - paslaugos pacientams po rūšiavimo (triažo), kuriems nepasireiškia šie simptomai (karščiavimas ir ūmios kvėpavimo takų infekcijos simptomai) ir/ar kuriems nėra patvirtinta COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) (toliau – COVID-19) Pacientai rūšiavimo (triažo) punkte, kai nėra tiesioginio kontakto su pacientu	<ul style="list-style-type: none"> • Paslaugos metu nepatiriamas ilgalaikis artimas kontaktas (ilgiau nei 5 min, kai atstumas iki 1 m. arba ilgiau nei 15 min, kai atstumas iki 2 m. atstumu) kontaktas • Paslaugos metu nesusidaro aerosoliai • Nėra tiesioginio kontakto 	Asmens sveikatos priežiūros įstaigų (toliau – ASPĮ) personalas, turintis trumpalaikį kontaktą per atstumą ir kur užtikrinamas „švarus“ pacientų srautas: <ul style="list-style-type: none"> - registratoriai, koordinatoriai, vaistinės darbuotojai ir pan. - medicinos personalas, dalyvaujantis pacientų rūšiavimo (triažo) procedūrose be tiesioginio kontakto su pacientu 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvėpavimo takų apsauga – vienkartinė medicininė (chirurginė) kaukė (keisti kai sudrėksta, užsiteršia ir ne rečiau negu kas 4 valandas)
II-as saugumo lygis	„Švarus“ srautas - paslaugos pacientams po rūšiavimo (triažo), kuriems nepasireiškia šie simptomai (karščiavimas ir ūmios kvėpavimo takų infekcijos simptomai) ir/ar kuriems nėra patvirtinta COVID-19 liga	<ul style="list-style-type: none"> • Paslaugos metu patiriamas tiesioginis kontaktas su pacientu arba ilgalaikis kontaktas • Paslaugos metu nesusidaro aerosoliai 	<ul style="list-style-type: none"> - ambulatorines ar stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiantys specialistai - slaugos skyrių medicinos personalas - Greitosios medicinos pagalbos (toliau – GMP) personalas 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvėpavimo takų apsauga – vienkartinė medicininė (chirurginė) kaukė (keisti kai sudrėksta, užsiteršia ir ne rečiau negu kas 4 valandas), jei yra galimybė – naudoti FFP2 respiratorių. • Rankų apsauga – vienkartinės medicininės pirštinės (keisti po kiekvieno paciento)

<p>III-as saugumo lygis</p>	<p>„Švarus“ srautas - paslaugos visiems pacientams po rūšiavimo (triažo), kuriems nepasireiškia šie simptomai (karščiavimas ir ūmios kvėpavimo takų infekcijos simptomai) ir/ar kuriems nėra patvirtinta COVID-19 liga</p> <p>Asmenys, turėję artimą sąlytį su COVID-19 atveju ir neturintys kvėpavimo takų infekcijų simptomų</p> <p>Asmenys, kuriems negalima atlikti rūšiavimo (triažo) procedūrų</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teikiant paslaugą atliekamos aerosolius generuojančios procedūros (toliau - AGP) - t.y. atliekant intubaciją, bronchoskopiją, vykdant tracheostomos ar intubacinio vamzdelio priežiūrą, endoskopinių procedūrų metu ir kt.) • Visos asmens sveikatos paslaugos asmenims, turėjusiems artimą sąlytį su COVID-19 atveju ir neturintiems kvėpavimo takų infekcijų simptomų • Paslaugos, kurios teikiamos tuo atveju, kai neįmanoma atlikti pacientų rūšiavimo (triažo) procedūrų 	<ul style="list-style-type: none"> - ASPI personalas, atliekantis AGP pacientams - specialistai, teikiantys ambulatorines ar stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas asmenims, turėjusiems artimą sąlytį su COVID-19 atveju ir neturintiems kvėpavimo takų infekcijų simptomų - skubios odontologines paslaugas teikiantys specialistai - skubios pagalbos skyrių ir kitų padalinių personalas teikiantis paslaugas asmenims, kuriems neįmanoma atlikti rūšiavimo (triažo) procedūros 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvėpavimo takų apsauga – respiratorius FFP2 arba vienkartinė medicininė (chirurginė) kaukė (keisti kai sudrėksta, užsiteršia ir ne rečiau negu kas 4 valandas), jei yra įrodyta, kad pacientas neserga COVID-19 liga • Rankų apsauga – vienkartinės medicininės pirštinės (keisti po kiekvieno paciento) • Kūno (darbo rūbų) apsauga – vienkartinis chalatas su neperšlampama prijuoste arba vienkartinis neperšlampamas chalatas • Veido (akių) apsauga – veido skydas ar prigludantys prie veido akiniai (keisti ar dezinfekuoti po kontakto)* • Vienkartinė chirurginė kepurė <p><i>* keisti ar dezinfekuoti, kai užsiteršia, kai teikiamos paslaugos asmeniui, turėjusiam artimą sąlytį su COVID-19 atveju ir neturinčiam kvėpavimo takų infekcijų simptomų</i></p>
<p>IV-as saugumo lygis</p>	<p>Paslaugos įtariamiems ir patvirtintiems COVID-19 pacientams</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Visos paslaugos, kurių metu nesusidaro aerosoliai 	<ul style="list-style-type: none"> - COVID-19 ligoninių personalas, teikiantis paslaugas pacientams, kuriems netaikoma dirbtinė plaučių ventiliacija (toliau – DVP) (skubios pagalbos ir stacionarinės asmens sveikatos priežiūros paslaugos įtariamiems ar patvirtintiems COVID-19 pacientams) - mobiliųjų punktų komandos - karščiavimo klinikų komandos - personalas, imantis tepinėlius COVID-19 diagnostikai - mirusiųjų nuo COVID-19 palaikus tvarkantis personalas - GMP personalas - su COVID-19 atvejų ėminiais dirbantys laboratorijų darbuotojai 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvėpavimo takų apsauga* - respiratorius FFP2, jei yra galimybė - FFP3 (po kontakto su įtariamu ar patvirtintu COVID-19 pacientu liesti išorinės respiratoriaus dalies rankomis negalima) • Rankų apsauga – vienkartinės medicininės pirštinės (keisti po kiekvieno paciento) • Kūno apsauga – vienkartinis neperšlampamas chalatas arba vienkartinis chalatas su neperšlampama prijuoste arba kombinezonas • Veido (akių) apsauga – veido skydas ar akiniai (prigludantys prie veido) • Vienkartinė chirurginė kepurė, jei naudojamas ne kombinezonas <p><i>* mobiliųjų komandų personalui, imančiam ėminius lauke, pakanka vienkartinės medicininės kaukės (ECDC rekomendacijos)</i></p>

<p>V-as saugumo lygis</p>	<p>Paslaugos įtariamiesiems ir patvirtintiems COVID-19 pacientams</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Atliekamos aerozolį generuojančios procedūros - intubacija, endoskopijos ir kt. ● Prižiūrėti pacientus, kuriems taikoma DPV, taikant intubacinių vamzdelių ar tracheostomų priežiūrą ● Atliekant operaciją arba autopsiją 	<ul style="list-style-type: none"> - COVID-19 ligoninių personalas, pagal teikiamų paslaugų pobūdį (atliekant procedūras, kurių metu susiduriama su aerozoliais, patiriama ilgalaikė ekspozicija su aerozoliais, yra galimas kontaktas su kitais biologiniais paciento skysčiais) - intensyvios terapijos ir reanimacijos skyrių specialistai - GMP personalas - skubios odontologinės paslaugas teikiantys specialistai - autopsijas mirusiems nuo COVID-19 atliekantis personalas 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kvėpavimo takų apsauga – respiratorius (FFP3) (po kontakto su įtariamu ar patvirtintu COVID-19 pacientu liesti išorinės respiratoriaus dalies rankomis negalima) ● Rankų apsauga – vienkartinės medicininės pirštinės (būtina keisti po kiekvieno paciento) ● Kūno apsauga – vienkartinis ilgas neperšlampamas chalatas ilgomis rankovėmis, arba ilgas vienkartinis chalatas su ilga neperšlampama prijuoste arba kombinezonas ● Veido apsauga – visą veidą dengiantis sandarus veido skydas arba sandarūs akiniai ● Vienkartinė chirurginė kepurė, jei naudojamas ne kombinezonas ● Antbačiai arba uždara avalynė (nusiimama išeinant iš COVID-19 skyriaus, kai nusirengiamos kitos asmeninės apsaugos priemonės (toliau – AAP)
----------------------------------	---	---	--	---

2 PRIEDAS

ASMENINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS

pagal saugumo lygius

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS
APSAUGOS MINISTERIJA

<h3>I LYGIS</h3>	<p>Vienkartinė medicininė kaukė</p> 					
<h3>II LYGIS</h3>	<p>Vienkartinė medicininė kaukė arba FFP2 respiratorius</p> 	<p>Vienkartinės medicininės pirštinės</p> 				
<h3>III LYGIS</h3>	<p>FFP2 respiratorius arba Vienkartinė medicininė kaukė</p> 	<p>Vienkartinės medicininės pirštinės</p> 	<p>Vienkartinis neperšlampamas chalatas arba vienkartinis chalatas su neperšlampama prijuoste</p> 	<p>Veido skydas arba prie veido prigludantys akiniai</p> 	<p>Vienkartinė chirurginė kepurė</p> 	
<h3>IV LYGIS</h3>	<p>FFP2 respiratorius arba FFP3 respiratorius</p> 	<p>Vienkartinės medicininės pirštinės</p> 	<p>Ilgas vienkartinis neperšlampamas chalatas arba ilgas vienkartinis chalatas su neperšlampama prijuoste arba kombinezonas</p> 	<p>Veido skydas arba prie veido prigludantys akiniai</p> 	<p>Vienkartinė chirurginė kepurė jei naudojamas ne kombinezonas</p> 	
<h3>V LYGIS</h3>	<p>FFP3 respiratorius</p> 	<p>Vienkartinės medicininės pirštinės</p> 	<p>Ilgas vienkartinis neperšlampamas chalatas arba ilgas vienkartinis chalatas su neperšlampama prijuoste arba kombinezonas</p> 	<p>Visą veidą dengiantis sandarus veido skydas arba sandarus akiniai</p> 	<p>Vienkartinė chirurginė kepurė jei naudojamas ne kombinezonas</p> 	<p>Antbačiai arba uždara avalynė</p>